

Aki Bábel ellen hadra kelt: Magyar Zoltán és a romanid

Kiss Ádám László

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalom-, Kultúra- és Nyelvtudományok Doktori Iskola

Irodalom- és Kultúratudományi Szekció Francia Irodalmi Program

e-mail: k.adam.laszlo@gmail.com

Összefoglaló:

Magyar Zoltán (1906-1992) a Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemen szerzett német-francia szakos középiskolai tanári diplomát 1930-ban, majd ugyanott bölcsészdoktori fokozatot 1933-ban. A debreceni Társulati Fiú Felső Kereskedelmi Iskolában, majd annak jogutódjában, a Bethlen Gábor Közgazdasági és Postaforgalmi Szakközépiskolában tanított csaknem negyven éven át, egészen nyugdíjazásáig. 1956-ban, tíz évnyi munkát követően jelentette meg az általa megalkotott, romanid névre keresztelt, újlatin nyelveken (francia, olasz, spanyol, portugál) alapuló, finnugor, szláv és germán elemeket is felhasználó mesterséges nyelv nyelvtankönyvét. Kiterjedt levelezést folytatott magyar és külföldi nyelvészekkel, kísérletet tett a nyelv minél szélesebb körű megismertetésére: a debreceni TIT égisze alatt romanid nyelvtanfolyamokat tartott, középiskolájában diákjainak romanid szakkört szervezett, folyamatosan dolgozott a műnyelv szótárán (amely megfelelő anyagi forrás hiányában sohasem jelenhetett meg nyomtatásban), állami vállalatok figyelmébe ajánlotta a „korszerű és könnyen elsajátítható műnyelvet”, szerepelt televízióműsorban, ám a várt siker és ismertség elmaradt. Bár a szakmai körök érdeklődését és elismerését kívívta, az új műnyelv igazán nem tudott túljutni a cívisváros határain. Előadásomban a romanid történetét tekintem át az első nyelvkönyv megjelenésétől az alkotó haláláig, korabeli sajtó- és folyóiratcikkek, valamint Magyar Zoltán levelezése alapján, amelyet a család nagylelkűen a Debreceni Egyetem Mediterrán Nyelvek és Kultúrák Intézete Francia Tanszékének rendelkezésére bocsátott.

Kulcsszavak: romanid, mesterséges nyelv, Debrecen, szótár, nyelvkönyv

Hivatkozások:

- Horváth Krisztián, „*Poet exclaimed. 'Cal bel land es moy patria'.* 1956-2016: a romanid 60 éve, Nyelv és Tudomány, 2016. október 12. URL: <https://www.nyest.hu/hirek/1956-2016-a-romanid-60-eve>
- Magyar Zoltán, *Romanid: az új nemzetközi segédnyelv nyelvtana*, Debrecen, Alföldi ny., 1956.
- Magyar Zoltán, *A romanid nyelv rövid nyelvtana*, Debrecen, Alföldi ny., 1958.
- Magyar Zoltán, *Mi az interlingvisztika? A nemzetközi műnyelvekről*, Alföld, 1965/8, 64-68.
- Magyar Zoltán, *Romanid: Tájékoztató és társalgási könyv*, Debrecen, KLTE, 1984.
- Rónai, Paulo, *Der Kampf gegen Babel oder das Abenteuer der Universalsprachen*, München, Ehrenwirth, 1969.
- Sharpe, Lawrence A., *Artificial Language Projects*, South Atlantic Bulletin, 1961/1, 1-6.
- Dr. Tarr Ferencné Magyar Anna Mária, *Magyar Zoltán*, in: Ungvári János (szerk.), *Pedagógusok arcképcsarnoka*, Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, Debrecen, 2002, 102-103.